

CO BY NASZO MOWA PAŁUCKO NIE ZAGINYŁA

PL: OCALIĆ GWARĘ PAŁUCKĄ
OD ZAPOMNIENIA

Autorką wszystkich wykorzystanych
tekstów w gwarze pałuckiej jest
p. Maria „Marycha” Tralewska

GMINNO BIBLIOTEKA PUBLICZNO WEF ROGOWIE ZACZYNA 2022 ROKU WCIYLAĆ WEF ŻYCIE PLANY ZWIĄZANE ZES PODTRZYMYWANIYM I KULTYWOWANIYM SKARBU LOKALNYGÓ NASZY GWARY PAŁUCKIEJ.

ROGOWO (POWIAT ŻNIŃSKI) – POSZUKEJTA NA MAPIE ETNOGRAFICZNY PAŁUKI. PAŁUKI MIESZCZOM SIE WEF ŁOBRYMBIE RZYKI WEŁNY I NOTECI, MAJOM WŁASNOM KULTURE (STROJE LUDOWE, HAFT PAŁUCKI, FOLKLOR PAŁUCKI I GWARE PAŁUCKOM). TO GWARA PAŁUCKO WYRÓŹNIO NOS W REGIONIE.

PL: Gminna Biblioteka Publiczna w Rogowie już w 2022 roku rozpoczęła realizację planów związanych z podtrzymaniem i kultywowaniem dziedzictwa lokalnego jakim jest gwara pałucka. Rogowo (powiat żniński) leży w obrębie krainy etnograficznej Pałuki, która posiada określone terytorium (pomiędzy rzeką Wełną a Notecią), ale przede wszystkim własną kulturę (stroje ludowe, haft pałucki, folklor pałucki i mowę charakterystyczną tylko dla tego regionu – gwarę pałucką).

DZIAŁANIA PODJYNTÉ PRZEZ GBP WEF ROGOWIE CELYM POKAZANIO I PRZYPÓMNIYNIO LUDZISKOM GWARY PAŁUCKI ZACZYNIM ŁOD:

- 1) STWORZYNIO PAŁUCKIGÓ ŁOGRODU EDUKACYJNYGÓ,*
- 2) NA FACEBOOKU GMINNO BIBLIOTEKA PUBLICZNO WEF ROGOWIE MO ŚMISZNE FELIETONY („BIBLIOTEKA ZES HUMORYM”) I TAKOM ZABAWE ZE SŁOWAMI PAŁUCKIMI - LUDZISKA ZGADUJOM CO ŁYNE ZNACZOM (#GODOMYZGBP),*
- 3) MIELIM TYŻ PORE SPOTKAŃ ZES AUTORYM WIYRSZY I FELIETONÓW MIROŚŁAWEM KAŻMIYRZYM BINKOWSKIM.*

PL: Działania podjęte przez Gminną Bibliotekę Publiczną w Rogowie, mające na celu propagowanie wśród społeczności lokalnej gwary pałuckiej:

- 1) Powstanie Pałuckiego Ogrodu Edukacyjnego pod hasłem: „Czytomy wef pałuckiym łogrodzie”,
- 2) Seria humorystycznych postów pod hasłem „Biblioteka zes humorym” i konkurs #godomyzgbp dla społeczności lokalnej na portalu społecznościowym Facebook @Gminna Biblioteka Publiczna w Rogowie,
- 3) Spotkania z autorem wierszy i felietonów pisanych gwarą pałucką – Panem Mirosławem Kazimierzem Binkowskim.

I. STWORZYNIÓ PAŁUCKIÓ ŁOGRODU EDUKACYJNYÓ

PL: POWSTANIE PAŁUCKIEGO OGRODU EDUKACYJNEGO

Za bibliotekom jes takie podwórko, na łoko 400 m². Łod paru lot zarośninyte charpyntom. Tyn teryn wef 2022 roku dziewczuchy zes biblioteki i te, co należom do dyskusyjnygó klubu ksionżki, wykombinowały żeby tom dzicz przemianować wef łogród, co bydzie sużył czytelnikom i społeczyństwó do edukacji czytelniczy i regionalny.

PL: Przy budynku Gminnej Biblioteki Publicznej w Rogowie jest teren o powierzchni ok. 400 m², który od wielu lat był zaniedbany i zarośnięty. W 2022 r. zaczęto snuć plany, aby na tym terenie powstał ogród edukacyjny, w którym czytelnicy i mieszkańcy będą się spotykać i kultywować tradycje czytelnicze i gwarę pałucką. Działania zainicjowało kierownictwo i pracownicy biblioteki oraz Dyskusyjny Klub Książki działający przy GBP w Rogowie.

I. STWORZYNIÓ PAŁUCKIGÓ ŁOGRODU EDUKACYJNYGÓ

---

*DZIEWUCHY ZES BIBLIOTEKI WPADŁY NA POMYS JAK PRZEROBIC
PODWYRKO ZA BIBLIOTEKOM NA COS FAJNYGO. TAK WYMYSLILY, ZE BY
TYN ZAROSNIYNTY KAWOLEK ZIMI, SUZONCY GMINNYM PIJOKOM ZA
MATECZNIK PRZEMIANOWAC WEF ŁOGRUDEK.
ZEBRALO SIE PORE OSOB, KTORYM POMYS SIE SPODOBOŁ I WZIYNY SIE
DO ROBOTY.*

PL: bibliotekarki wpadły na pomysł, aby zarośnięty kawałek ziemi, który służył gminnym pijakom za miejsce spotkań przerobić na ogród. Kilku innym osobom pomysł się spodobał i wzięły się razem do roboty.

EFEKTY PRAC WRZESIEŃ - LISTOPAD 2022 R.

RELACJA ŚWIADKA Z PRAC PORZĄDKOWYCH:

Ludzie! Czegó tam nie było? Aż dziw, że archeologi sie tam nie pojawiły. No uwierzta na słowo, że mieli my co robić. Nos samych zaskoczyło to co wef tych choszczoch i ziyimi znojdywalim. Gnoty po świniach zjedzonych przez tych, co tam miyszkoli, flaszki po różnym rodzaju używek - łod kropli żołountkowych przez zupe chmielowom, sikacza i inne bełty po czyste i kolorowe napitki – zależy jaki sie sponsor trafił. Naliczylim 25 worków szkła, pindziesiont płyt eternitu, 17 worków plastyku (...). Były puszki – różniste, ruszta zes pieca, łyżeczki i inne sztucce, szklonki i kielonki - niepotuczóne.

FOTORELACJA Z PRAC PORZĄDKOWYCH

FOTORELACJA Z PRAC PORZĄDKOWYCH

FOTORELACJA Z PRAC PORZĄDKOWYCH

RELACJA ŚWIADKA Z MONTAŻU BRAM:

Bydom tyż ciekawe bramy. Jedna łod frontu - znaczy sie łod Placu Powstańców Wielkopolskich, a drugo łod Kościuszki. Łobie bydom miały elementy pałuckie. Bydzie tyż wef bramie koza, żeby Rogowioki pamiyntali czym jes „Kozie Rogowo”, a Rogowioki to „koziki”. Robota jeszczyg nie skóńczóno, ale jesteśmy na dobrym drodze. Dziewuchy robiom zdjyncia zes poszczególnych etapów naszymy roboty. Bydzie fest kronika jak dobijemy do końca.

PL: Będą dwie bramy: jedna z przodu od Placu Powstańców Wielkopolskich, a druga od ulicy Kościuszki. Obydwie bramy będą miały elementy pałuckie oraz kozę, żeby Rogowianie pamiętali od czego wywodzi się nazwa miejscowości - od „Koziego Rogowa”. Bibliotekarki robią zdjęcia z trwających prac, aby na koniec powstała kronika.

DZIYNKI LUDZISKOM CO POMAGALI I TYMU, ŻE GMINA I LOKALNE PRZEDSIYMBIORCY SIE DOŁOŻYLI FINANSOWO SOM ŁOD LISTOPADA 2022 ROKU DWIE FIFNE BRAMY. A NA NICH PAŁUCKIE WZORY, KOZY I NAPIS „CZYTOMY WEF PAŁUCKIYM ŁOGRODZIE”.

PL: DZIĘKI PRACY MIESZKAŃCÓW ORAZ FINANSOWEJ POMOCY WŁADZ GMINY ROGOWO ORAZ LOKALNYCH PRZEDSIĘBIORCÓW ZOSTAŁY WYMIENIONE DWIE BRAMY I UMIESZCZONO NA NICH NAPIS: „CZYTAMY W OGRODZIE PAŁUCKIM” W GWARZE PAŁUCKIEJ (LISTOPAD 2022 R.)

POMAGALI NOM WIOSNOM – KWIECIŃ 2023 – STARE, MŁODE I DZIECIOKI. CO KTO MIOŁ WEF SWOJYM ŁOGRÓDKU TYM SIĘ DZIELIŁ.

PL: MIĘDZYPOKOLENIOWE WIOSENNE PRACE NASADZENIOWE – KWIECIEŃ 2023 R.

Po zimowy przerwie na hasło – bydziemy wef sobote 22 kwietnia 2023 sadzić krzoki i co kto przytośto, ludziska ruszyli zes chyńciom do roboty. Kto ni móg robić to chociaź przywlyk różniste aplegry, cebulki i co tam mioł.

Jeszcze trochę i tyn kawołk zimi bydzie fest miejscym żeby się zoboczyć i po pałucku pogodać. Marycha coś po pałucku naskrobie to sie pochichromy.

PL: Po kilku miesiącach zimowej przerwy Rogowianie rozpoczęli wiosenne prace w Pałuckim Ogrodzie Edukacyjnym. Ziemię uporządkowaną na jesień przygotowano do sadzenia roślin i w sobotę 22 kwietnia 2023 r. rozpoczęto sadzenie kwiatów, krzewów ozdobnych i ziół.

W pracach brali udział dorośli i dzieci, a Pani Maria umilała czas opowieściami w gwarze pałuckiej. Już niebawem będzie można spotkać się w ogrodzie i pielęgnować gwarę pałucką.

FOTORELACJA Z NASADZEŃ W PAŁUCKIM OGRODZIE EDUKACYJNYM:

FOTORELACJA Z NASADZEŃ W PAŁUCKIM OGRODZIE EDUKACYJNYM:

POST Z 18.08.2023 R. ZAMIESZCZONY NA PROFILU FACEBOOK GMINNEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ:

Łogród za bibliotekom coraz piynknniejszy. Koždy może zoboczyć. Dziewuchy chytnnie łopowiedzom co jeszczy zamiarujom wef nim zrobić. Włażta i łoglądejta, a przy łokazji te gminne chwasty za bramom gnejta i godejta jim że „chlania za bramom wstyd przynosi i mandatym grozi”. Może jak nos bydzie wincy zwrocać uwage to te chwasty wyrudujymy zes bramy, abo władza sie niymi zajmie. Przecie to miejsce mo być edukacyjne. A łoni chociaż należom do naszy społęczności niech sie gibajom gdzie indzi.

PL: Ogród za biblioteką jest coraz piękniejszy, każdy może zobaczyć. Panie pielęgnujące ogród powiedzą, co jeszcze planują w nim zrobić. Zapraszamy, aby przychodzić i oglądać. Przy okazji tych pijaków, co stoją za bramą upominajcie, że picie w takim miejscu to wstyd i za picie można dostać mandat. Może jak będzie nas więcej to przestaną w bramie przebywać i pić., a może policja się nimi zajmie. Przecież to ma być miejsce edukacyjne. A ci pijacy chociaż są naszą lokalną społecznością, to niech zmieniają miejsce spotkań.

PAŁUCKI OGRÓD EDUKACYJNY PIĘKNIEJE

#PAŁUCKIOGRÓDEDEDUKACYJNY

PAŁUCKI OGRÓD EDUKACYJNY PIĘKNIEJE

#PAŁUCKIOGRÓDEDEDUKACYJNY

NAJNOWSZY „NABYTEK” – MURAL KU PAMIĘCI WANDY NIEDZIAŁKOWSKIEJ-DOBACZEWSKIEJ I FELIKSA MALINOWSKIEGO

DALI DZIAŁOMY I BYDZIEMY EDUKOWAĆ

PL: DALSZE DZIAŁANIA W PAŁUCKIM OGRODZIE EDUKACYJNYM

Żeby ta nasza edukacja ruszyła trzeba na coś klapnąć. Bez to planujmy w tym naszym pałuckim łogrodzie dżewniany podest z jakim daszkiym i ławyszkami, bo godo się - a gwarom nojlepi - na siedzónco i przy jaki arbacie. Narodowe Czytanie na drugi rok bydzie wef naszym edukacyjnym łogrodzie!

PL: W najbliższej przyszłości planujemy w Pałuckim Ogrodzie Edukacyjnym montaż podestów drewnianych, zadaszienia i miejsc do siedzenia. Dzięki temu będziemy mogli organizować wiele zajęć z czytelnikami na świeżym powietrzu, głównie propagujących gwarę pałucką. Inspiracją do tego typu działań stało się Narodowe Czytanie, które w przyszłym roku odbędzie się właśnie w Pałuckim Ogrodzie Edukacyjnym.

II.A OPOWIASTKI DO CHICHRANIA – „BIBLIOTEKA ZES HUMORYM”

PL: SERIA ZABAWNYCH POSTÓW W SERII „BIBLIOTEKA ZES HUMORYM”

Przykład: *Maciaszczyka znota? To posuchejta.*

Nasze hokeisty jak pojechali – wef poczontkach swojygó istniynio na mecz do stolicy, to nie byli tak wyposażyni jak dzisiaj. Jakieś koszuliny i spodynki mieli, ale papcie każdy miotł te, co w nich łaził. Te warszaskie miglance sie z nich śmioli i łod „bosych Antków” przezywali. Ale po tym to już było ino lepi. Maciaszczyk, chociaż był z niego mały człowiek, to serducho miotł wielgie i łeb na karku. Był zawodnikiym i prezesym klubu, a do chłopoków wef klubie był jak łociec. Był tyż z niego menager piyrso klasa. Tak se myślę, że tyn hokej na trowie, to tako rogosko rodzinno gra, bo jak kto zes rodziny nie groł to gro, abo bydzie groł. Wef łostateczności jes kibicym (...).

II.A OPOWIASTKI DO CHICHRANIA – „BIBLIOTEKA ZES HUMORYM”

PL: SERIA ZABAWNYCH POSTÓW W SERII „BIBLIOTEKA ZES HUMORYM”

II.B ZGADYWANKA DŁO LUDZISKÓW I NIE INO NA PORTALU SPOŁECZNOŚCIOWYM FACEBOOK – GBP WEF ROGOWIE #GODOMYZGBP

PL: KONKURS NA PORTALU SPOŁECZNOŚCIOWYM FACEBOOK – GBP W ROGOWIE - #GODOMYZGBP

Łod 21 lipca 2023 na profilu facebook-owym GBP ruszył konkurs. Co tydziyń dajom tam słówka wef gwarze pałucki. Te co majom chyńć łodgadujom co łune znaczm. Tak szyrzymy gware pałuckom na wesóło. Zgadywanka trwo i mo powodzynie nie ino lokalne.

PL: 21 lipca 2023 r. na profilu facebook-owym Gminnej Biblioteki Publicznej wystartował konkurs mający na celu rozpowszechnienie wiedzy i umiejętności posługiwania się gwarą pałucką. Co tydzień zamieszczane są słowa w gwarze pałuckiej, a chętne osoby mogą przesyłać odpowiedzi. Konkurs trwa cały czas i cieszy się dużym zainteresowaniem wśród lokalnej społeczności (i nie tylko).

POSTY KONKURSOWE NA FACEBOOK-U GMINNEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W ROGOWIE

III. SPOTKANIA ZES AUTORYM WIYRSZY I FELIETONÓW PISANYCH GWAROM PAŁUCKOM – PANYM MIROSŁAWYM KAŻMIYRZEM BINKOWSKIM - ZAWSZE KUPA ŚMIYCHU.

PL: SPOTKANIA Z AUTOREM WIERSZY I FELIETONÓW PISANYCH GWARĄ PAŁUCKĄ – PANEM MIROSŁAWEM KAZIMIERZEM BINKOWSKIM

Pan Mirosław Kaźmiyrz Binkowski jes rodowitym Źniniokiym. Ón mo szplina na punkcie Źnina i bez to wykorzystuje swoją pasjom i poszyrzo wiedze ło gwarze pałucki i samom gware na warsztatach, wykładach, spotkaniach zes Pałuczokami. Píše tyż różne ksionżki gwarom. Utrwolo tożsamoś regionalnom dlo suchaczy UTW. Chyntnie spotko się wef bibliotekach i szkołach.

PL: Pan Mirosław Kazimierz Binkowski urodził się w Źninie. Od wielu lat, wykorzystując swoją pasję i doświadczenie propaguje wiedzę o gwarze i samą gwarę pałucką poprzez wykłady, warsztaty, konkursy, spotkania z mieszkańcami Pałuk, a także wydawane publikacje ("Mój dawniejszy Źnin - czyli wiyrszyki i brawyndzynie o pałucki gwarze, Źniniokach i Źninie" - 1996r., "Mój słownik gwary pałuckiej" - 2009r., "Kupa śmiychu po pałucku" - 2013r.). Prowadzi prelekcje utrwalające tożsamość regionalną dla słuchaczy Uniwersytetów Trzeciego Wieku, a także w placówkach oświatowych i bibliotekach na terenie Powiatu Źnińskiego.

SPOTKANIA I WARSZTATY Z MIROŚŁAWEM KAZIMIERZEM BINKOWSKIM W ROGOWIE

*NASZE DZIEWUCHY ZES
BIBLOTEKI – I NIE INO ÓNE –
MAJOM JESZCZY WIYNCY
POMYSŁÓW JAK ZACHOWAĆ
DZIEDZISTWO JAKIM JES
GWARA.
POCZUCIO HUMORU IM NIE
BRAKUJE, A TO SPRZYJO
CIEKAWYM WYZWANIAM.*

PL: Nasi bibliotekarze i mieszkańcy mają jeszcze wiele pomysłów na zachowanie dziedzictwa jakim jest nasza gwara pałucka. A to dzięki dużemu poczuciu humoru i atmosferze, która sprzyja nieszablonowym działaniom dla lokalnej społeczności 😊

